

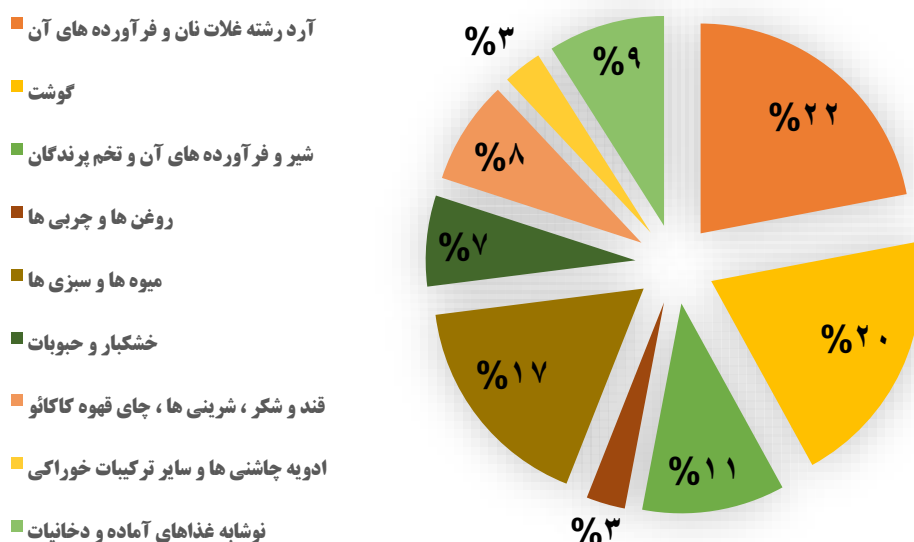
روز جهانی غذا و ارزش نان در بین ایرانیان

شانزدهم اکتبر (۲۴ مهر ۱۳۹۷) به مناسبت تاسیس سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد، فائو^۱، به نام روز جهانی غذا ثبت شده است. این سازمان که مقر آن در رم ایتالیا می باشد از طریق شبکه جهانی برای گسترش و مدرنیزه کردن کشاورزی و تأمین غذای مناسب برای همگان، به کشورهای در حال توسعه کمک می کند. هدف این سازمان بالا بردن سطح و بهبود تغذیه مردم جهان، توزیع مناسب مواد غذایی در مناطق مختلف و ایجاد امنیت غذایی است. مبارزه با سوء تغذیه با ارائه اطلاعات لازم به کشورهای مختلف، از دیگر اهداف فائو است. مهم ترین بخش فعالیت های فائو، در کشاورزی و در تولید محصول است. فائو به کشورهای در حال توسعه برای افزایش تولیدات کشاورزی با روش هایی از جمله بذرهای اصلاح شده و استفاده از کود، حفاظت خاک و جنگل زایی، روش های نوین مدیریت منابع آب، ارتقای تسهیلات انبار و بهبود فرآوری و بازار مالی، کمک می کند.

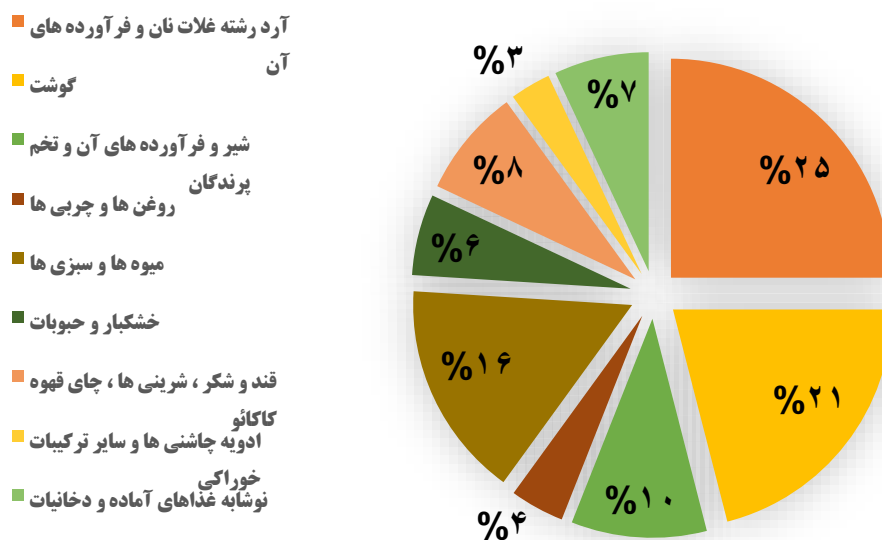
غذا از اولین نیازهای هر انسانی برای ادامه زندگی است. اما نباید به غذا تنها به عنوان یک نیاز نگریسته شود. در روزگار کنونی غذا به عنوان یک سبک زندگی شناخته می شود و در پس آن فرهنگ و قصه یک جامعه نهفته است. همین موضوع سبب شده تا بعضی غذاها جایگاه ثابتی در تاریخ یک ملت داشته باشند و نسل به نسل منتقل شوند.

در گذشته اقوام ایرانی، مایحتاج زندگی خود را بطور سالیانه و یکجا و بیشتر هم در ایام برداشت محصولات کشاورزی که بیشتر در پایان فصل تابستان و آغاز فصل پاییز بود، تهیه کرده و در منازل خود نگهداری می کردند و به مرور آن را مورد استفاده قرار می دادند. یکی از مهمترین این نیازها تهیه و نگهداری گندم برای پخت نان در طول سال بود. امروزه نیز نان به عنوان غذای اصلی، برکت سفره های ایرانی شده است. گندم در کشور ایران از اهمیت خاصی برخوردار بوده و هست. کشور ما از لحاظ مصرف نان، یکی از پرمصرف ترین کشورهای جهان است به طوری که نان و فرآورده های آن در سبد خرید خانوار به وفور یافت می شود.

نمودار ۱- ترکیب انواع هزینه های خوراکی و دخانی یک خانوار شهری - ۱۳۹۶

نمودار ۲- ترکیب انواع هزینه های خوراکی و دخانی یک خانوار روستایی- ۱۳۹۶

منبع: مرکز آمار ایران ، چکیده نتایج طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی سال ۱۳۹۶

در بین اقلام عمده مصرفی، گروه "آرد، رشته، غلات، نان و فرآورده های آن" بالاترین سهم هزینه های خوراکی را در یک خانوار شهری و روستایی به خود اختصاص داده است.

غلات گیاهانی یک ساله هستند، یعنی چرخه زندگی خود را در یک سال زراعی^۳ به پایان می‌رسانند. هزاران سال است که غلات، در تأمین غذای بشر نقش حیاتی ایفا می‌کنند هر جا که جامعه ای تشکیل شده، کشت یکی از انواع غلات در پیدایش آن نقش داشته است. بیشترین غلاتی که در ایران کشت می‌شوند گندم، جو و برنج هستند. در بین غلات، گندم از اهمیت خاصی برخوردار است.

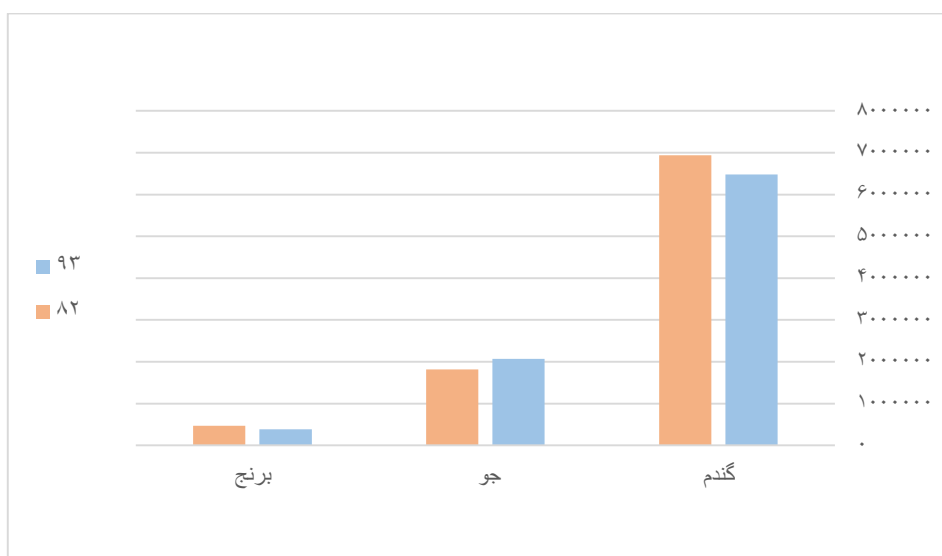
معمولاً از گندمهای سخت در تهیه انواع نان استفاده می‌شود و از سبوس و کاه آن نیز به عنوان خوراک دام استفاده می‌شود. گندمهایی که نرم‌ترند برای مصرف در صنایع بیسکویت سازی، شیرینی‌پزی و کیک‌پزی استفاده می‌شود.

۲- به طور کلی غلات شامل گندم، جو، برنج، ذرت، چاودار، ارزن می‌باشد. در طرح هزینه درآمد عمده ترین غلات، برنج، گندم، جو و فرآورده های آن (بلغور، ترخینه و جوانه) در نظر گرفته شده است.

۳- سال زراعی از اول مهرماه هر سال آغاز و تا پایان شهریور سال بعد ادامه دارد.

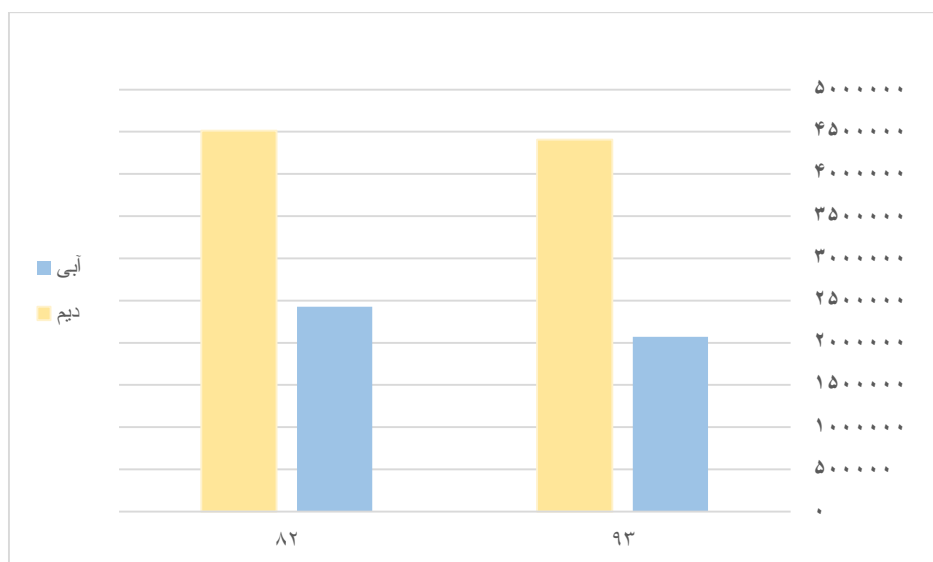
با توجه به اهمیت غلات در این یادداشت به برخی از آمارهای مهم غلات اشاره می‌شود.

نمودار ۳- سطح کاشت گندم ، جو و برنج در ایران (سال های ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳)

نمودار ۴ نشان می‌دهد قسمت اعظم کشت گندم در کشور به صورت دیم انجام می‌شود. گندم دیم نسبت به نوع آبی مرغوبتر است ولی مقدار برداشت آن در واحد سطح کمتر می‌باشد.

نمودار ۴- سطح کاشت گندم آبی و دیم در ایران (سال های ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳)

منبع نمودار ۳ و ۴: مرکز آمار ایران؛ سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳

نمودار ۵ مقدار تولید گندم و مقدار خرید تضمینی آن را نشان می‌دهد. گندم برای ایران یک محصول استراتژیک است که هرگز نباید وابسته به واردات باشد.

نمودار ۵- مقدار تولید و میزان خرید تضمینی گندم در ایران

منبع نمودار: وزارت جهاد کشاورزی؛ آمارنامه کشاورزی

با توجه به جمعیت روبه رشد امروزی و اهمیت گندم به عنوان اصلی ترین ماده خوراکی، باید تدبیری در مدیریت کشاورزی اتخاذ شود تا بدون افزایش سطح کاشت، بتوان کیفیت و مقدار تولید در هکتار گندم را افزایش داد. چنانچه بتوان مصرف آب در بخش کشاورزی را مدیریت نمود، شاید بتوان امیدوار بود گشت گندم آبی احیا شده و میزان تولید گندم را چندین برابر نمود.

۲۶ آبان در تاریخ ملت ما روز خودکفایی در تولید گندم نامگذاری شده است. تلاش گندمکاران کشور علی رغم خشکسالی های اخیر، سختی ها و کاستی های موجود، نیاز کشور به واردات آن را به صفر رسانده است. امید آنکه دولت بتواند هر ساله قبل از شروع سال زراعی، با اجرای کامل و به موقع طرح خرید تضمینی گندم، انگیزه بهره برداران این بخش را مضاعف نماید.